

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญา
ท้องถิ่นของเทศบาลแม่หล่ายอย่างมีส่วนร่วม
**Participatory Development of Agro-Tourism Based on Resources and
Local Wisdom of Mae-Lai Municipality**

ศิริพร พันธุลี วัฒนา วณิชชานนท์ และจักรกฤษ เตโช

Siriporn Phuntulee Wattana Wanitchanont and Jakkrit TeCho

ภาควิชาศึกษาพื้นฐาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ต.แม่ทราย อ.ร้องกวาง จ.แพร่ 54140

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเทศบาลแม่หล่ายที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว 2) เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเทศบาลแม่หล่าย และ 3) เพื่อจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของเทศบาลแม่หล่าย ดำเนินการขึ้นในเทศบาลตำบลแม่หล่าย อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย แกนนำเกษตรกรชุมชนแม่หล่าย เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่หล่าย ชาวชน นักวิชาการท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนแม่หล่ายให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ สู่การพัฒนาชุมชนแม่หล่ายน่าอยู่อย่างยั่งยืน

ผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพของชุมชนแม่หล่าย มีดังนี้ 1) ศูนย์เรียนรู้ 1 ไร่ 1 แสน 2) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 3) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและพลังงาน 4) ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดิน 5) ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม 6) ศูนย์เรียนรู้ศิลปะ 7) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวัดแม่หล่าย 8) ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจักสาน 9) ศูนย์เรียนรู้สปาเท้า นอกจากนั้นแกนนำชุมชนแม่หล่ายยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกกระบวนการ ดังนี้ 1)สำรวจ

ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลแม่หล่ายที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 2) จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเทศบาลแม่หล่าย 3) พัฒนาศักยภาพแก่นำในชุมชนแม่หล่าย
 เพื่อเตรียมตัวเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 4) ทดลองโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนแม่หล่าย
 5) กำหนดรูปแบบรายการนำเที่ยวตามศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ 6) ก็นข้อมูลชุมชนและ
 สรุปทบทวน ทั้งนี้ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนแม่หล่ายที่มีรูปแบบกิจกรรมใน 3
 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) โปรแกรมเยี่ยมชมวิถีเกษตรพื้นบ้านบนฐานความพอเพียง ใช้เวลา 1 วัน 2)
 โปรแกรมเยี่ยมชมวิถีชุมชนบนฐานเกษตรชีววิถี ใช้เวลา 2 วัน กับ 1 และ 3) โปรแกรมเยี่ยมชมภูมิ
 ปัญญาพื้นบ้านบนฐานความพอเพียง ใช้เวลา 4 วัน 3 คืน

คำสำคัญ: การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เทศบาลแม่หล่าย การมีส่วนร่วม

Abstract

The objective of this research was 1) to survey the potential of agro- tourism cites in Mae-Lai municipality, 2) to arrange the participating process for developing agro-tourism routes of Mae-Lai municipality and 3) to create the appropriate pattern of Mae-Lai's agro-tourism programs. This research performed in Mae-Lai municipality, Muang district, Phrae province. The research methodology used was a qualitative research by using a participatory action research process (PAR) as tools. The purposive sampling used as samples were such as Mae-Lai agriculture's leaders, Mae-Lai municipality officers ,youths and local academics that leads to the learning process creation of Mae-Lai community, which the stakeholders in community participated to think, to do, and to develop Mae-Lai's agro-tourism based on Mae-Lai community context to develop it be livable with self-reliance.

The research result revealed that the potential of agro-tourism cites based on resources and local wisdom in Mae-Lai community were as followed:1) learning center of joint plantation 2) learning center of sufficiency agriculture 3) learning center of sufficiency agriculture and renewable energy 4) learning center of soil improvement 5) learning center of integrated farming 6) learning center of art 7) learning center of cultural and local wisdom in Mae-Lai temple 8) local wisdom learning center of basketwork manufacturing and 9) learning center of foot spa. Moreover, The people in Mae-Lai community participated in the development of Mae-Lai's agro- tourism routes which all of processes were as followed: 1) to survey the resources and local wisdom in Mae-Lai municipality which are potential to be agro-tourism sites, 2) to arrange

agro-tourism routes in Mae-Lai municipality, 3) to train Mae-Lai key informants to prepare as local guides, 4) to sample the agro-tourism program of Mae-Lai community, 5) to define tourism site program along appropriate area, 6) to reflect data and to summarize lessons. Furthermore, there are 3 patterns of Mae-Lai's agro-tourism development, are as follows: 1) shorter program with in one day trip for visiting learning centers of sufficiency agriculture, 2) longer program, 2 days and 1 night for visiting Mae-Lai lifestyle toward sufficiency agriculture which included , studying organic agriculture, offering food to monks and touching Mae-Lai's lifestyle in the morning and 3) longer program, 4 days and 3 nights for visiting local wisdom and sufficiency agriculture which conducted practically for studying; organic agriculture; integrated farming; joint plantation, moreover, in the morning, offering food to monks, learning Mae-Lai's local wisdom through inventing flag ship with lanna style.

Key words: The development, Cultural tourism, Mpi race, Participatory action research